

Булінг у школі: чому діти цькують дітей і що з цим робити

Навіть, якщо ваша дитина добре спілкується з однолітками у садочку — це зовсім не означає, що вона не стане жертвою булінгу в школі. За статистикою, 80% українських дітей піддаються цькуванню, навіть не усвідомлюючи цього.

Віддаючи дитину до школи, з'ясуйте, на скільки вона толерантна до дітей, які не спілкуються з іншими. В усіх соціальних системах завжди є лідер, середня група і так званий «вигнанець». Завдання школи і батьків — сформувати толерантне ставлення до дітей-«вигнанців».

У початковій школі діти ще не займаються жорстким булінгом, але вже можуть бути нетолерантними до інших. Щойно вчитель починає вибудовувати систему конкуренції та пріоритетів — діти починають один одного травити. А справжній булінг почнеться у середній школі — з 10-11 років — вік входження у підліткову кризу.

Обов'язок шкільного психолога — виявити лідера, схильного ініціювати цькування інших проводити, вести з ним дружні бесіди, виробляючи толерантність.

Ознаки того, що дитину цькують у школі:

Відмова іти до школи з різних причин — «не хочу, не цікаво, не бачу сенсу...»

Відсутність контакту з однолітками: немає друзів, зідзвонювань, не ведеться переписка у соцмережах, похід до школи і повернення звідти наодинці, немає у кого запитати домашнє завдання.

Психосоматичні ознаки: часті хвороби, наприклад, ломота в тілі, болі в животі, вірусні інфекції.

Обмальовані руки або специфічні малюнки на полях у зошиті.

Бажання іти до школи іншою дорогою, аніж та, якою йдуть усі інші діти.

Причини булінгу

Як правило, це **ЗАНИЖЕНА САМООЦІНКА**. Навіть якщо дитина виявляє це через нарцисизм, надмірну відкритість, зверхність.

АТМОСФЕРА ВДОМА. Дуже часто жертвами булінгу стають діти, з якими вдома поводяться як з жертвою. Школа і садок — каталізатор домашніх проблем. Тож, якщо дитина звикла маніпулювати своїм становищем жертви, щоб отримати більше уваги до себе, поблажливості батьків, якщо звикла, що до неї краще ставляться, коли вона бідна й нещасна, то вона відтворюватиме навколо себе таку ж атмосферу і в школі.

Часто такими дітей роблять бабусі, підживлюючи ідею безпорадності дитини. Як результат — дитина не може себе відстояти за наявності сильного лідера.

ЗАРЯДЖЕНА ЧАСТИНА В КЛАСІ. Це дитина агресор, якій чхати на почуття інших, яка шукає слабшого, використовує його як грушу для биття, вирівнюючи свій психологічний стан.

Відрізнити таку дитину-жертву агресора від «вигнанця» можна за однією ознакою. «Вигнанець» буде таким у всіх колективах. А от дитина-жертва агресора може бути в інших колективах навіть лідером (де його психологічна структура вважатиметься сильною).

Що робити батькам

ПОЯСНИТИ ДИТИНІ, що таке булінг. За [дослідженнями UNICEF](#) в Україні 80% дітей рано чи пізно стають жертвами шкільного цькування. Більшість на ранніх етапах не розуміють, що це таке, і що треба розповідати вчителям про образи. Тому варто пояснювати дітям, що інші мають право робити з ними і на що не мають права.

Це починається з дитячого садка, коли, наприклад, на скаргу про примушування їсти батьки відповідають: ну, ти ж нічого їси, а цілий день у садку. Таким чином даючи іншій людині право на фізичне насилля над своєю дитиною. І коли уже в школі інші діти крадуть її зошити, змушують носити свій портфель, зганяють з місця — їй це видається невинними жартами, про які вона не розповідає.

СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ. Не бігти одразу до школи. Спершу дізнатися, у дитини, що вона думає про цю ситуацію і підтримати. Якщо вона не зможе впоратися, тоді йти до школи.

Або ж, коли застосовується фізична сила — в такому разі, як би соромно не було дитині, що б вона не казала (агресори зазвичай присоромлюють дітей, яких захищають батьки) треба йти до школи.

Порадити **ПРОВОДИТИ БІЛЬШЕ ЧАСУ ЗІ СТАРШИМИ**. За можливістю не відходити надовго від учителя, щоб не допускати насилля.

НЕ ВКЛАДАТИ СВОЇ ІДЕЇ В ГОЛОВУ ДИТИНИ. Коли щось радите — запитуйте, чи зможе дитина так учинити. Якщо відповідь буде — мені незручно, соромно, я так не зможу — шукайте інші варіанти. Головне не присоромлювати — «чому ти не можеш дати відпір?!!»

Не можна злитися на дитину за те, що вона не здатна на дорослі вчинки. Стежте за собою, завдання батьків — допомогти.

З юридичної точки зору ви **НЕ МОЖЕТЕ ПРИЙТИ І ПОГОВОРИТИ БЕЗПОСЕРЕДНЬО З ДИТИНОЮ, ЯКА ОБРАЖАЄ** вашу. Це можна ініціювати лише через школу або психолога. Інакше можна отримати судовий позов за залякування чужої дитини.

ПІДТРИМУВАТИ ДИВАКУВАТУ РИСУ в характері або зовнішності дитини, якщо саме через це з неї насміхаються. Перетворіть її на сильний бік дитини. Якщо йдеться про особливості зовнішності — зробіть фотосесію, щоб підкреслити. Якщо ж про замкнутість — знайти діяльність, де саме ці якості будуть найнеобхіднішими.

Якщо булінг триває кілька місяців, — **БЕЗ ДИТЯЧОГО ПСИХОЛОГА НЕ ОБІЙТИСЯ**.

Наслідки

Наслідки булінгу можуть бути різні. Найчастіше — це замкнутість, психологам доводиться працювати з антисоціальними підлітками, які абсолютно не вміють спілкуватися з навколишнім світом. Доводиться пояснювати, що світ не такий страшний, яким був до цього. Це може тривати від 2 до 3 років. У таких дітей руйнується віра у соціум, вони насторожені, тривожні. Але найбільший страх — це підліткові суїцидальні думки.

Перш за все, батьки мають підтримати дитину. Часто вони думають, що це само собою минеться, розсмокчеться, але це не так. **НЕ МОЖНА РОБИТИ ВИГЛЯД, ЩО ЦЬОГО НЕ ВІДБУВАЄТЬСЯ**.

Я не рекомендую пряму розмову батьків з батьками, адже це може погіршити ситуацію, якщо рівень їхньої психологічної грамотності звичайний або середній.

Розкажіть про це учителю, адже з досвіду — якщо вчитель має довіру з боку учнів, то він може дуже допомогти і навіть вирішити проблему. Якщо ж ні — ситуацію має вирішити психолог — шкільні психологи мають професійну освіту і досвід вирішення таких питань. Не думайте, що ваші діти та проблеми унікальні, шкільні психологи мають значний досвід роботи з дітьми, і знають, як зарадити в тій чи іншій ситуації

Кожна ситуація індивідуальна. Десь допоможе профілактична бесіда психолога, десь — розмова з директором.

Якщо вчитель і психолог не справляються, то треба звертатися до директора.

А ЯКЩО ЙДЕТЬСЯ ПРО ФІЗИЧНЕ НАСИЛЬСТВО, ТО ДИРЕКТОР МАЄ ОБОВ'ЯЗКОВО ЗАЛУЧАТИ СОЦІАЛЬНІ СЛУЖБИ ТА ПОЛІЦІЮ. У таких випадках адміністрація школи повинна не перейматися іміджем школи, а дбати про інтереси дитини, здоров'я якої має бути першочерговими у пріоритеті школи.